

Вшанували жертв голодоморів

24 листопада у обласній універсальній науковій бібліотеці імені Софії та Олександра Русових відбувся круглий стіл, присвячений ушануванню пам'яті жертв голодоморів 1921 – 1923 років, 1946 – 1947 та 1932–1933 років. На захід під назвою «Пам'ятаємо. Єднаємось. Переможемо» завітали викладачі та студенти закладів вищої освіти міста: Північноукраїнського інституту імені Героїв Крут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», Національного університету «Чернігівська політехніка», Пенітенціарної академії України, представники наукових кіл.

Кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри інституту імені Героїв Крут Павло Ямпольцев засідання круглого столу розпочав доповіддю «Голодомор 1932 – 1933 рр.: проблема міжнародного визнання та вшанування».

Представник Українського інституту національної пам'яті в області Сергій Бутко у своєму виступі провів паралелі між Голодомором-геноцидом 1932 – 1933 рр. і рашистською геноцидною політикою з 2022 року.

«Пам'ять серця: велика трагедія 30-х років і сьогодні» – таку тему обрав для доповіді доцент, почесний професор Національного університету «Чернігівська політехніка», кандидат історичних наук Олександр Крук.

У своєму виступі директорка обласного пошукового науково-редакційного центру Олена Потапенко акцентувала увагу на механізмах знищення народу на території Чернігівщини.

Цікавими були також доповіді кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника обласного історичного музею ім. В. Тарновського Миколи Гороха «Історія Торгсину на сторінках часопису «Діло», бібліотекаря обласної бібліотеки для юнацтва Володимира Ермака «Софія Русова про Голодомор».

До обговорення долучилися і молоді. Виступили з доповідями студентка Національного університету «Чернігівська політехніка» Катерина Фурсенко, курсант Пенітенціарної академії України Максим Найборовський, студентка I курсу Північноукраїнського інституту імені Героїв Крут Єлизавета Варсегова, курсантка Пенітенціарної академії України Діана Бутько.

Бібліотека представила книжкову експозицію «Україна пам'ятає! Світ визнає!».

Представлення книги «Чернігівський євромайдан. Хроніка, факти, спогади»

21 листопада в Україні відзначається День Гідності та Свободи – на честь Помаранчевої революції 2004 року і Революції гідності, що розпочалася восени 2013 року. Цього дня в обласній бібліотеці імені Софії та Олександра Русових у межах засідання клубу «Краєзнавець» відбулася презентація цієї книги.

Представив видання автор-упорядник – громадський діяч, один із засновників Чернігівської організації Народного Руху, член Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, учасник обох революцій Сергій Соломаха.

В обговоренні видання взяли участь його редактор, депутат обласної ради, Сергій Крамаренко; народний депутат України IV скликання, громадський діяч Володимир Ступак; консультант книги, науковий співробітник УІНП Сергій Бутко; доктор юридичних наук, професор Іван Богатирьов; чернігівські журналісти і громадські діячі, активні учасники революційних подій у Чернігові Василь Чепурний та Олег Головатенко.

Бібліографічний показчик «Туристичними шляхами Чернігівщини»

За кількістю пам'яток історії Чернігівщина посідає одне з перших місць в Україні. Серед понад 9 тисяч пам'яток області 1779 мають загальнонаціональне значення, а близько 200 – світове. До Списку історичних населених місць України включено 14 населених пунктів Чернігівщини, серед яких – Чернігів, Ніжин, Остер, Новгород-Сіверський, Батурин, Прилуки. Також в області величезні природні, лікувально-оздоровчі, рекреаційні, історико-культурні ресурси

В області понад 30 музеїв: краєзнавчі, історичні, археологічні, меморіальні, літературні; 3 національні заповідники («Чернігів стародавній», «Гетьманська столиця» (Батурин), «Качанівка»), меморіальний комплекс «Пам'яті Героїв Крут».

На Чернігівщині понад 500 територій та об'єктів природно-заповідного фонду, найбільш серед яких – Мезинський національний природний парк, Міжречинський регіональний ландшафтний парк, Тростянецький дендропарк.

Щоб ознайомити читача з туристичним потенціалом області, фахівці обласної бібліотеки імені Софії та Олександра Русових підготували бібліографічний показчик «Туристичними шляхами Чернігівщини». У ньому зібрано матеріали про обласні заповідники, пам'ятки архітектури та археології. З онлайн-версією показчика можна ознайомитися на сайті бібліотеки у розділі «Електронна бібліотека».

Календар грудня

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових видала щорічний календар «Знаменні і пам'ятні дати Чернігівської області на 2023 рік». Укладачі: Л. Студьонова, І. Каганова. Відп. за вип. І. Аліференко. Друкуємо грудневу частину календаря.

3 – народилася Ніна Яківна Ткаченко (1953), поетеса, журналістка, багаторічна керівниця редакції Прилуцького міськрайонного радіомовлення, лауреатка обласної журналістської премії імені В. Блакитного, літературних премій імені М. Коцюбинського та Л. Глібова.

4 – в Чернігові народився Михайло Михайлович Могилянський, (1873 – 1942), літературний критик, публіцист, перекладач, літературознавець, правник і громадський діяч.

5 – народився Микола Митрофанович Борщ (1948), заслужений працівник культури України, диригент, один з творців і керівників капели бандуристів імені О. Вересая Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм, регент єпархіального хору церкви Святої великомучениці Катерини в Чернігові. Народився в с. Заудайка Ічнянського р-ну (нині Ніжинського р-ну).

6 – народилася Тамара Павлівна Демченко (1948), кандидат історичних наук, знана дослідниця історії Чернігівщини другої половини XIX – початку XX ст., лауреатка премії імені М. Коцюбинського та Л. Глібова. Член Національної спілки краєзнавців України. Довгий час працювала викладачкою у Навчально-науковому інституті історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

9 – народився Борис Дмитрович Грінченко (1863 – 1910), письменник, земський діяч, перекладач. У 1894 – 1899 рр. жив і працював у Чернігові.

12 – у 1868 р. повітове училище у Седневі реорганізоване у земську школу.

14 – в Чернігові народився В'ячеслав Костянтинів Пухтинський (1888 – 1980), кандидат історичних наук, викладач німецької мови та латини, краєзнавець, випускник Чернігівської гімназії, автор спогадів про Чернігів «Дней минувших были и анекдоты». У 1922 – 1925 рр. працював у Чернігові, а з 1925 р. – у Ніжині. До 1941 р. викладав у Ніжинському інституті народної освіти. У період Другої світової війни залишився у Ніжині через хвору дружину. Служив перекладачем у комендатурі, за що засуджений 6 жовтня 1943 р. на 10 років перебування у виправно-трудовах таборів. 17 вересня 1955 р. його було амністовано. Викладав у Седнівській школі іноземні мови. Помер і похований у Ніжині.

15 – у 1903 р. з ініціативи М. М. Коцюбинського у Чернігові засновано Товариство сприяння народній освіті в Чернігівській губернії.

17 – у 1668 р. уродженець Коропа, чернігівський полковник Дем'ян Ігнатович Многогрішний (Ігнатович) (1631 – 1703, за ін. даними 1621–1701) на козацькій раді у Новгороді-Сіверському обраний гетьманом Лівобережної України. Намагався проводити політику, спрямовану на захист державних інтересів України.

Народився Дмитро Андрійович Головка (1933), письменник, краєзнавець, лауреат премії імені П. Тичини та Г. Сковороди. Народився в с. Піски Бобровицького р-ну (нині Ніжинського р-ну). Проживає в Києві.

22 – народилася Марко Вовчок (Марія Олександрівна Вілінська) (1833 – 1907), класик української літератури, перекладачка. Разом зі своїм чоловіком О. В. Марковичем у 1851 – 1853 рр. жила в Чернігові, збирала і досліджувала фольклорні та етнографічні матеріали Чернігівщини.

Народився Микола Георгійович Будлянський (1953), журналіст, поет, краєзнавець, автор низки поетичних, прозових і публіцистичних творів. Заслужений журналіст України. Лауреат літературних премій імені В. Блакитного, М. Голя, Л. Глібова. Народився в с. Держанівка Новосівського р-ну (нині Ніжинського р-ну). Проживає в Чернігові.

23 – в с. Шпотівка Конотопського повіту Чернігівської губ. (тепер Сумського обл.) народився Степан Прокопович Тимошенко (1878 – 1972), український, американський та німецький вчений у галузі механіки. Професор Мічиганського та Стенфордського університетів. Батько теоретичної механіки, один з організаторів і перших академіків Української академії наук. Помер у Німеччині.

Сергій Маслов

28 (за Старим, Юліанським, стилем – 16) листопада 1880 року в м. Ічня народився український літературознавець, книгознавець, історик літератури й педагог Сергій Іванович Маслов.

З дружиною і дітьми. 1926 р.

Професор (1935), член-кореспондент АН УРСР (1939). Брат українського етнографа та літературознавця Василя Маслова, батько радянського лінгвіста Юрія Маслова, хрещений батько українського театрознавця, педагога і театрального критика Валеріяна Дмитровича Ревуцького.

Народився у родині міщанина-торговця (батько мав купецьке свідоцтво 2-ї гільдії, помер в 1894 році). У 1890 – 1898 роках Сергій навчався у Прилуцькій класичній чоловічій гімназії. В 1898 – 1899 роках навчався в Київському політехнічному інституті. У 1900 році перевівся до Київського університету Св. Володимира. За активну участь у студентському революційному русі його було віддано в солдати серед 183-х студентів Київського університету і вислано до Луцька (1900).

У цей час С. Маслов захопився народною творчістю, збирав матеріали для словника української мови, які піз-

ніше використав Б. Грінченком. Після служби у 1901 році продовжив навчання і закінчив Київський університет (1907р.).

З 1914 року обіймав посаду приват-доцента Київського

університету. Працював в університеті завідувачем кафедри історії російської мови та літератури, викладав на Вищих жіночих курсах, у 1914 – 1917 роках також у народних та робітничо-селянських університетах, Археологічному інституті, польській жіночій гімназії в Києві. Був секретарем Історичного товариства Нестора-літописця.

У 1921–1927 рр. член Комітету з охорони пам'яток старовини і мистецтва, з 1922 – дійсний член, з 1923 – позаштатний співробітник Українського наукового інституту книгознавства, згодом там же – голова Комісії з історії книги, 1926 – завідувач відділу стародруків Всенародної бібліотеки України (нині Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського). 1939 – 1950 рр. – завідувач відділу давніх української та російської літератур Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР.

З початком німецько-ра-

дянської війни, в липні 1941 року Сергія Маслова було евакуйовано з майже 400-ма академіками, членами-кореспондентами та іншими науковими працівниками Академії наук УРСР до Уфи, столиці Башкирії.

Звання професора отримав у 1935 році; з 1948 року – доктор філологічних наук. Помер 11 січня 1957 у Києві. Похований на Лук'янівському цвинтарі.

Перша наукова праця – «Лірики Полтавської і Чернігівської губерній» (1902). Автор численних досліджень з історії давніх української та російської літератур («Казанье Мелания Смотрицкого на честный погреб о. Леонтия Карповича», «Наука Леонтия Карповича в неделю перед Різдом», «Описание рукописей Исторического общества Нестора летописца» (усі – 1908), «Обзор рукописей Библиотеки императорского университета св. Владимира» (1910), оглядів полемічної, драматичної, віршованої літератури 16 – 18 ст., праць з палеографії, бібліографістики, історії книгодрукування, фольклору, історії мови. Написав розвідку «Культурно-національне відродження на Україні в кінці XVI і першій половині XVII ст.» (1946), вступну статтю та коментарі до фототипічного видання 1800 «Слова о полку Ігоревім» (1950). Співредактор (з Є. Кирилюком) та один з авторів «Нарису історії української літератури» (1946), який ЦК КПУ піддав критиці за «буржуазний націоналізм».

Свою наукову бібліотеку (11 тис. примірників) подарував Державній публічній бібліотеці УРСР.

Ярослав ВОЛЕРТ

Павло Бредюк

27 листопада 1936 р. народився Павло Федосійович Бредюк (с. Стольне Менського району). Навчався в Іванівському художньо-педагогічному училищі. Живописець, художник театру. Більшість картин написані в жанрі натюрморту та пейзажу. В своїх творах художник поетично оспівував український народний побут. Член Національної Спілки Художників України.

Павло Бредюк працював художником-рекламістом театру оперети і музичної комедії, декоратором драматичного театру, в Чернігівському художньому комбінаті і одночасно викладачем живопису в художній дитячій школі. Брав участь в республіканських та міжнародних виставках. Роботи Павла Федосійовича зберігаються в багатьох музеях України.

В нашому музеї-заповіднику є декілька творів Павла Бредюка. Ось одна з картин.

Новгород-Сіверський
історико-культурний
музей-заповідник
«Слова о полку Ігоревім»

Сайт «Чернігівщина в житті славетних»